Roll No. ....

DD–2525

M. A. (Previous) EXAMINATION, 2020

SANSKRIT

Paper Fifth

(साहित्यशास्त्रम्)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 100

सूचना : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

इकाई—I

1. आचार्यभरतमुनिमतेन नाट्यवेदोत्पत्तिं वर्णयत। 20

अथवा

आचार्यभरतमुनिमतेन नाट्यस्वरूपं वर्णयत।

इकाई—II

2. कयोश्चिद् द्वयोः उत्तरं लेखितव्यम्— 20

   (i) पञ्चोकार्यावस्थानं विवेचनं कुरुत।

   (ii) मुखसन्धेः स्वरूपं अङ्गानि च समालोचयत।

   (iii) मुग्धानायिकायाः सोदाहरणं विवेचनं कुरुत।

   (iv) धीरललित धीरप्रशान्तनायकोः सोदाहरणं विवेचनं कुरुत।

इकाई—III

3. कयोश्चिद् द्वयोः कारिकयोः ससन्दर्भं व्याख्या विधातव्या— 20

(i) विनयेन बिना का श्रीः का निशा शशिना बिना।
रहिता सत्कवित्वेन कीदृशी वाग्विदग्धता॥

(ii) नाकवित्वमधर्माय व्याधये दण्डनाय वा।
कुकवित्वं पुनः साक्षान्मृतिमाहुर्मनीषिणः॥

(iii) न वक्त्रापरवक्त्राभ्यां युक्ता नोच्छ्वासवत्यपि।
संस्कृतं संस्कृता चेष्टा कथापभ्रंशभाक्तथा॥

(iv) गूढशब्दाभिधानञ्च न प्रयोज्यं कथञ्चन।
सुधियामपि नैवेदमुपकाराय कल्पते॥

इकाई—IV

4. चतुर्णां सूत्राणां व्याख्या विधेया— 20

(i) काव्यं ग्राह्यं अलङ्कारात्।

(ii) स दोषगुणालङ्कारहानादानाभ्याम्।

(iii) विशिष्टा पदरचना रीतिः।

(iv) विदर्भादिषु दृष्टत्वात् तत्समाख्या।

(v) लोको विद्या प्रकीर्णं च काव्याङ्गानि।

(vi) गद्यं वृत्तगन्धि चूर्णमुत्कलिकाप्रायं च।

इकाई—V

5. कयोश्चिद् द्वयोः कारिकयोः ससन्दर्भं व्याख्यां कुरुत— 20

(i) तदल्पमपि नोपेक्ष्यं काव्ये दुष्टं कथञ्चन।
स्याद्वपुः सुन्दरमपि श्वित्रेणैकेन दुर्भगम्॥

(ii) मुक्तकं कुलकं कोषः सङ्घात इति तादृशः।
सर्गबन्धांशरूपत्वादनुक्तः पद्यविस्तरतः॥

(iii) संस्कृतं नाम दैवी वागन्वाख्याता महर्षिभिः।
तद्भवस्तत्समो देशीत्यनेकः प्राकृतक्रमः॥

(iv) ओजः समासभूयस्त्वमेतदगद्यस्य जीवितम्।
पद्येऽप्य दाक्षिणात्यानामिदमेकं परायणम्॥